

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 28. februarja 2019 - Leto XXIX, št. 9

stran 2

»DANES SVA ZAZNALA OPTIMIZEM«

FAJN JE BILOU
stran 5

KAK TEJLI TAK DŮŠI JE DOBRO SPADNILO
stran 8

RANČ NAAUPEK - S PIRANA NA GORIČKO
stran 10

»DANES SVA ZAZNALA OPTIMIZEM«

Predsednik Državnega zbora Republike Slovenije *Dejan Židan* in predsednik Parlamenta Madžarske *László Kövér* sta na pobudo prvega, 21. februarja, prvič v istem dnevu obiskala Prekmurje in Porab-

Visoka gosta sta se nato napotila na Gornji Senik, kjer sta ju pred zgradbo Državne slovenske samouprave pričakala predsednik krovne organizacije *Martin Ropoš* in župan vasi *Gabor Ropoš*.

»Ohranitev neke narodne skupnosti je istovetna z ohranitvijo njenega jezika,« je dodal predsednik Kövér, »ta pa je možna le tako, če postane materinščina tudi gospodarski dejavnik. Uspeh je mogoč samo v primeru, če se med državama ponovno vzpostavijo živahni čezmejni gospodarski odnosi, ki pa jih lahko vzdržujejo le podjetniki zasebniki. Naloga države je, da z razvojem infrastrukture in pravnih okvirjev ustvarita okolje, ki omogoča pospeševanje gospodarskega

Pogovori na sedežu DSS na Gornjem Seniku

je, da bi se na terenu sestala s predstavniki madžarske narodne skupnosti v Sloveniji in slovenske narodne skupnosti na Madžarskem.

Predsedniški obisk se je v jutranjih urah pričel v Mestni hiši v Lendavi, kjer sta se visoka gosta seznanila z aktualnimi izzivi, ki so pred tamkajšnja madžarsko skupnostjo, nato pa sta si ogledala obnovljen Center Bánffy; obisk je bil popestren z nastopom domačih malčkov.

Predsednik madžarskega Parlamenta *László Kövér* je v svoji izjavi za tisk izpostavil, da je določitev standardov za zaščito narodnih manjšin danes eno najpomembnejših evropskih vprašanj, predsednik *Dejan Židan* pa je dodal, da sta obmejni narodnostni skupnosti pomemben povezovalni člen med državama. Oba sta se strinjala, da je krepitev gospodarskih vezi temelj za poglobitev medsebojnega zaupanja, pogovori pa so potekali tudi o skupni objavi nadaljnjih virov za zgodovino Prekmurja ter izdaji slovensko-madžarskega in madžarsko-slovenskega velikega slovarja.

Sledil je pogovor s predstavniki slovenske narodne skupnosti v sejni dvorani DSS, na katerem so osrednje mesto namenili Razvojnemu programu Slovenskega Porabja.

»Hvaležni smo madžarski državi za odločitev, da bo prvi pilotni projekt za učvrstitev gospodarskih temeljev namenila prav najmanjši, slovenski narodni skupnosti,« je v kasnejši izjavi za tisk dejal predsednik *Židan* in dodal: »Projekt bo reševal zelo bistvene stvari, kot so boljša infrastruktura, boljša oskrba in gospodarski razvoj. Program je tako daleč, da se pričakuje, da bo relativno hitro potrjen s strani madžarske vlade, kar narodni skupnosti omogoča, da začne pripravljati vse potrebno za razpise. Leti se bodo implementirali že letos in v naslednjih letih.«

življenja in sklenitev stikov v pokrajini, ki je prijazna podjetnikom.« *László Kövér* je še poudaril, da ima sam slovensko skupnost za najaktivnejšo med 13 domačimi narodnostmi. »Kljub svoji maloštevilčnosti je skupnost izredno dejavna pri ohranjanju vrednot. Za zamislivi, ki jih njeni predstavniki predlagajo madžarski vladi, stojita trdno intelektualno in moralno

Vljudnostni obisk pri državnem sekretarju Miklósu Soltészu

18. februarja je slovenska zagovornica v madžarskem Parlamentu *Erika Köleš Kiss* obiskala državnega sekretarja, odgovornega za verska in narodnostna vprašanja, *Miklósa Soltésza*. Na pogovorih sta pregledala aktualni položaj slovenske skupnosti, pogovarjala sta se o razvojnih nalogah v letu 2019 in o poteku obnovitvenih del na monostrski in doljnjeseniški cerkvi. Omenila sta tudi skorajšnji obisk ministra in državne sekretarke za Slovence v zamejstvu in po svetu ter priprave na srečanje narodnostnih vernikov sombotelske škofije, ki bo leta 2020 na Gornjem Seniku.

F. Sütő

ozadje. S prekmurskimi Madžari se vzajemno trudijo za krepitev obeh skupnosti,«

je najpomembnejši pogoj, da sploh lahko kot skupnost ostanejo v prihodnje.«

Skupna slika pri kipu Avgusta Pavla (z leve) *Andrea Kovács*, *Martin Ropoš*, *Dejan Židan*, *Erika Köleš Kiss*, *László Kövér* in *Jože Hirnök*

je podčrtal predsednik madžarskega Parlamenta. »Odkar je slovenska skupnost boljše organizirana - tukaj zlasti mislim na Državno slovensko samoupravo in Razvojno agencijo Slovenske krajine -, je viden napredek preko uspešnih projektov, ki poleg jezika in kulture utrjujejo tudi gospodarsko moč tukajšnje skupnosti,« je ugotovil predsednik *Židan* in pristavil: »To pa

Predsednik DZ RS je še dodal, da sta s predsedniškim kolegom zaznala optimizem tako pri pripadnikih slovenske narodne skupnosti v Porabju kakor tudi pri Madžarih v Prekmurju. Naznanil je, da bosta z *Lászlóm Kövérem* na podobnih srečevanjih v prihodnosti redno preverjala realizacijo načrtov. Predsednika sta si nato na DOŠ *Jožefa Košiča* ogledala dvojezični kulturni program učencev,

po delovnem srečanju v monostrskem Slovenskem kulturno-informacijskem centru pa sta obiskala še rimskokatoliško cerkev v Števanovcih. (Slika na prvi strani: *László Kövér* in *Dejan Židan* v družbi predsednika DSS *Martina Ropoša* in gornjeseniškega župana *Gaborja Ropoša* ob prihodu na Gornji Senik.)

-dm-

Foto: K. Holec in S. Eöry

Predavanja odslej tudi v Pavlovi sobi

»Čas, zaklenjen v knjige« je bil naslov prireditve, v okviru katere so 20. februarja v 2. nadstropju knjižnice Pedagoš-

kom dogodka se je v prostor zgrnilo skoraj sto ljudi, med drugimi domači Slovenci in številni študentje. Zbrane je

pomena pri ohranjanju obeh narodnostnih skupnosti.

Ena od organizatork, predsednica Sombotelke slovenske samouprave *Marija Kozar*, je navzoče pozdravila slovensko. V svojem dvojezičnem referatu je opozorila na komaj znano literarnozgodovinsko dopisovanje med Hadrovicsem in Pavlom. Leta 1943 je prvi prosil slednjega, naj mu pomaga pri zbiranju podatkov o sombotelskih študijskih letih pesnika in kasnejšega hrvaškega bana iz 19. stoletja *Ivana Mažuranića*. Zaradi vojnih razmer pa informacije niso prišle do zagrebškega pisca monografije *Antuna Barca*, rokopis Pavlovega odgovora pa predstavlja še danes dragocen literarnozgodovinski vir. Predavateljica je tudi spomnila, da sta bila tako Hadrovics kakor Pavel prekmurskega rodu in

Judita Pavel je pripovedovala o obeh kosih pohištva za svojim hrbtom

kega visokošolskega centra Dániel Berzsenyi (ELTE SEK BDPK) v Sombotelu svojemu novemu namenu predali Pavlovo sobo in Knjižnico Lászla Hadrovicsa. Obe zbirki s pripadajočim pohištvom sta se do lanskega leta nahajali v zgornji etaži nekdanje »D« stavbe univerze, v last katere sta pred leti prišli s posredovanjem bivšega rektorja *prof. dr. Karla Gadányija*.

Na svojem novem mestu v osrednji univerzitetni knjižnici predstavlja Pavlova soba prijeten prostor za predavanja, samostojni študij ali dnevni oddih. V njej se nahajata knjižna omara in pisalna miza prvega prekmurskega poklicnega znanstvenika *Augusta Pavla*, njegov doprni kip (delo rojaka *Franca Kuharja*) ter pet barvnih panojev, ki predstavljajo življenjsko pot in filološko dejavnost polihistra, katerega delovanje je tesno povezano z železnožupanijskim središčem. Zbirka približno dva tisoč knjig, ki jih je fakulteti podaril akademik *László Hadrovics*, pa vsebuje številne dragocene izdaje s področja slavistike in splošnega jezikoslovja, med njimi 104 slovenske naslove.

Organizatorji popoldanske prireditve so pripravili nekaj vrst stolov, toda tik pred začet-

najprej pozdravil prorektor in direktor BDPK *dr. István Németh*, ki je poudaril, da si je šestdesetletna sombotelska univerza z lanskim 26-odstotnim porastom števila vpisa-

Zanimanje za dogodek je bilo veliko (v prvi vrsti vodstvo univerze in Pavlova družina)

nih vrnila ugled. Izpostavil je, da sta slavistični zbirki odslej v okvirih najobširnejše tujejezične knjižnice v zahodnem Prekodonavju, simbolizirata pa neprekinjenost izročila. Namestnica direktorja *dr. Katalin Molnár Horváth* je opomnila, da knjige nikoli ne pozablajo, čeprav mnogi mislijo, da so nekoristne. Ponovno moramo najti torej pot do knjižnic, je poudarila in nanizala znanstvene dosežke Pavla in Hadrovicsa. Oddelka za slovenski in hrvaški jezik še danes delujeta v duhu obeh slavistov in sta tako izjemnega

sta oba v Budimpešti študirala madžarščino in latinščino ter slovanske jezike.

Avtorica panojev in razstave *Marija Kozar* je predstavila predmete v Pavlovi sobi, nato pa predala besedo hčeri polihistra *Juditi Pavel*, ki je postregla z zanimivostmi iz preteklosti očetove knjižne omare. Pavlova žena je rada zbirala romane, smo slišali, zato se je veselila novega kosa pohištva s steklenimi vrati. Znanstvenikovim knjigam so bila dodeljena le tla ob omari, ženo pa je močno presenetilo, ko so se začeli njeni zabavni

Članice FS upokojenk ZSM so plesale v Kranju

16. februarja je Folklorna skupina upokojenk ZSM sodelovala na 4. Mednarodnem folklornem festivalu veteranov z naslovom »Kolo se vije ...«, ki se je odvijal v Prešernovem gledališču v Kranju. Na festivalu, ki ga je priredilo KD Brdo iz Kranja, so nastopile veteranske folklorne skupine, ki so predstavljale kulturno dediščino Slovenije, Madžarske, Hrvaške, Srbije in Makedonije. K pestrosti in bogatosti dogodka je s svojim nastopom prispeva-

Pred nastopom je našo skupino sprejel predsednik KD Brdo Kranj Mitar Vujimović (prvi z desne)

la tudi naša skupina, ki je predstavila porabske plese. Skupino je na harmoniki spremljal Boris Velner, z ženskami pa je nastopila tudi njihova mentorica Dragica Kolarič.

Nastop Folklorne skupine upokojenk ZSM na festivalu

Po prireditvi je potekalo skupno druženje z glasbo v živo, na katerem smo se skupaj z ostalimi skupinami lahko zabavali do poznega večera.

Kulturnemu društvu Brdo Kranj se zahvaljujemo za povabilo in upamo, da bomo tudi v prihodnje ohranjali dobre stike in sodelovanje.

Nikoleta Vajda Nagy
Foto: Miodrag Kondić in Borut Prinčič

romani »odseljevati« v mestno knjižnico pod nadzorom *Augusta Pavla*. Pisalna miza je prav tako iz leta 1929, smo izvedeli, pri njej je polihistor popravljaj spise dijakov, urejal znanstveno revijo *Vasi Szemle*, prevajal iz slovenščine v madžarščino in pisal znanstvene razprave.

Prijazna prireditve se je končala z deklamacijo Pavlove pesmi »Čudeži se rodé tu doli« najprej v slovenskem prevo-

du etnološkega kolega *Vilka Novaka* v izvedbi sedanje študentke slovenskega jezika in književnosti *Regine Labritz*, nato pa madžarskega izvirnika v tolmačenju diplomirane slovenistke *Dóre Korán*.

Obe zbirki sta tako prišli na mesto, kjer bosta lažje dostopni širšemu krogu bralcev in ohranjali spomin na veliki osebnosti slavistike na Madžarskem.

-dm-

PREKMURJE

Vestnik

18. februara leta 1949 so v Murski Soboti prvo pout vöprišle novine z naslovom Ljudski glas. Točno 70 let po tom dnevi so sodelavci toga pomurskoga tednika, steri se od leta 1967 zovë Vestnik, proslavili svoj okraugli rojstni den. V največšom soboškom bautoškom centri, BTC-ji, so ob toj priliki med obiskovalce raztalali tüdi veliko torto, pripravili pa so ške zanimivi celodnevni program, tak za mlajše kak starejše lüstvo.

70 lejt je nej tak malo gé, nej za človeka, pa tüdi za ene novine nej. V tej lejtaj se je nej vöminila samo tehnika – gnesden, gda mammo internet, si spoj ne moremo predstavlati, kak je bilou ške te, gda so nadruknivano gradivo in kejpi po busi potovali iz Murske Sobote do tiskarne v Ljubljani – liki tüdi politični sistem in rosag. V novinaj, stere so vödali ob toj okraugli oblejtnici, se je nekdešnji urednik Ludvik Kovač spomino, ka se je samo gnauk zgauldilo, ka so novine nej prišle do bralcov v četrtrek, liki komaj v petek. Tau pa je bilou zatau, ka je kalauz pozabo v Ljubljani prejkdati gradivo in so ga z busom te odpelali vse do rovaškoga varaša Reka.

Cajti so se vöminili, vseeno pa trebej priznati, ka je Vestnik furt probö, včasi več, včasi menje, poročati tüdi o tom, ka se godi v Porabji. Kak je na slavji pravla aktualna (ona je že 16. po redi) odgovorna urednica Adriana Gašpar, je prednost lokalnih novin furt bila v »mali zgodbaj, stere so velke glij zavolo toga, ka so male«. Pouleg toga se je zahvalila ške vsem bralcom, steri štejo papernate novine ali pa iškejo Vestnikove novice na interneti.

Silva Eöry

Poročilo od dela Drüštva porabski slovenski po

Drüštvo porabski slovenski penzionistov je občni zbor melo 15. februara, prišlo nas je 78, tau je 80 % članstva. Kak predsednica drüštva sem etak poročala o lanskem delu:

drügimi; s toga 5 velki, ednoga pa mednarodnoga s penzionisti iz Slovenije.

2018. leta je iz drüštva vöstapilo 6, nota pa 8 penzionistov, bilau nas 99, pá döjn ne mo-

potegne, nisterni so šacali djezero lüstva.

4. *marciuša smo držali Volilni djilejš*, gda je od 98 penzionistov samo 64 prišlo, 65 %, tau je bilau negativno

nam je z domanjimi delavci lejpö mesto dala pripraviti, lepau so nas gora préjali pa eške pogostéjli tü. Pozvali smo štiri skupine s Prejkmurja pa Duo Fodor, zašpilali so nam pet komedij v domanjoj rejči. Bilo nas je 110, s toga naši penzionistov 78.

11. *septembra smo bili gazda vküper s Slovensko zvezov Srečanja slovenski rokodelcov*. Glava srečanja je Branko Suhadolnik bëjo, predsednik rokodelskega tala pri Zvezu drüštrev upokojencov Slovenije. Pripravili smo 13 féla delavnic, s toga je eno vodila Iluška Dončec, pozvali smo seničke mlajše tü, steri so fejs lepau delali.

»Gda vküp postavlamö delo, programe za cejlo leto, furt pred očami moramo meti, kakšen cilj mámo pa ka želijmo dosegniti s tistim, ka mammo v svojom rendelüvanji, statuti/alapszabályi. Največke doužnosti našoga drüštva so: gora držati svojo materno rejč, slovenske molitve, svete pa lüdske pesmi, plese, indašnje šédje, spoznavati domanji pa matični rosag pa lüstvo, gastronske vrejdnosti, stare meštrije, paversko delo po indašnjom, skrb meti na svojo zdravdje, se dosta drüžiti tak med seov kak z drügimi Slovenci, svojo znanje, svojo čütenje do slovenstva prejk davati mlajšoj generaciji. Slovenski narod gora držati – če samo za drtino valaun – v Porabji etak leko pomagamö najbolje. Vodstvo našoga drüštva van ranč zatoga volo ponöjva dostafela programov. Lajnsko leto smo vam gora ponidëjli vsevküper 27 svoji programov, nisterne vküper z

remo biti zadovolni, zatok ka trno malo mladi penzionistov mammo. Pa nej zatok, ka nejgajo mladi, liki zatok, ka neškejo pridti med nas. Tau je fejs žalostno, lagvo nej samo za nas, liki za slovenski narod tü. Našo predsedstvo je dosta mladi gora ziskalo pa ranč nej gnauk. Največ nas ta opautilo s tejm, ka tavö k sausadom odijo delat, ali vnuke majo skrb, ali se pa štja za mladoga držijo zatau, nisterni pa furt tadale tiskajo svojo obečavanje.

Od programov na kratko. 11. *februara Slovenska fašenska povorka v Varaši*. Pri tejn so nam pá dosta pomagali Sakaluvska ves pa penzionisti z Rogašovec, najbola pa tisti 37 naši penzionistov, steri so se nota naravnali. Največ indašnji maškar, ka je fontoško, smo lani mëli. Na povorki je več generacij vküper maširalo. Naš fašenek je en največji program v Varaši v tom časi, dosta Varašancov, gorički pa Porabski Slovencov

za nas. Izvolili smo 11-člansko predsedstvo, dola sta prajle Vera Gašpar pa Aranka Schwarcz, stere sta se prejk dvajsti lejt dosta tröjdile, zakoj se njima zdaj tü lepau zahvalimo. Radi smo, ka smo tri mlade dobili vcuj, Eržiko Dravec z Gorejnjoga Senika, Anina Dončec z Varaša pa Iluško Dončec iz Števanovec, na njé leko računamo. Izvolili smo 8 penzionistov za pomauč, v Varaša cejlo leto pomagata Margita Kukor pa Marika Kürnyek, v Sakalauvci Imi Makoš, zvöjn nijj smo večkrat prosili Evo Lazar.

6. *juniuša smo bili na izletu v starom varaši Soproni*. Najbola praktično je bilau za nas, ka smo se s cugom pelali, varaš smo pa spoznavali s pomočtjauv turističnoga vodiča pa z mali cugom. Bilau nas je 56.

2. *septembra smo meli Gledališko srečanje s piknikom v kulturnom daumi v Sakaluvci*. Županja Valika Rogan

Od nas smo prosili 15 lidij. Gora so nas ziskali minister Žmauc, slovenska zagovornica, predsednik ZDUS-a. Večer smo meli porabski kulturni program s folklorno skupino penzionistk pa Nindrik-indrik ZSM, pevski zbor dröjštva. Bilo nas je 120, s toga 30 naši. Ženske so spekle domanji pokaraj za pogostitev.

25. *novembra smo meli zadnjo srečanje z naslovom Čakanja adventa v Porabji*. Meli smo cejlo serijo adventni programov vküper s Slovensko zvezov. Dva zadvečerka smo redli adventne vejnce z Marto Šteinmetz. Vsakši je opéjtan bëjo pa se döjn samo 24 lidi zglasilo. Velke vejnce po staron pa papirnatne kizantene sta redla Ana Ropoš pa Ilika Časar. Dva zadvečerka je par žensk peklo medene figice pa indašnje figice s salakalijom v Hiši djabok na Seniki pa v Traušča pri Mariki Mešič, zatok aj s tejni vsakšoga leko pogostijmo v nedelo.

penzionistov v leti 2018

Peto paut smo se pa navčili lepau kinčati figice z lerencov Piroško Molnár, gda smo vcuj pozvali števanovske mlajše tü. S toga dela smo dali vküp postaviti kratek film. V nedelo so nas s svojimi adventni programi pozdravili gospaud plebanoš iz Dolejnc Vili Hribernik, števanovski cerkveni zbor pri Slovenskoj zvezi, ljudski muzikanti TRIO Vetrnica, naš pevski zbor, Anuška pa Miška Ropoš s pripovedjanjom svoji spominov, meli smo kratek film pa delavnici z venci pa figicami. Té den nas je bilau 132, s toga naši 86, tau je bilau največ v tau leti.

Iz dostafele menši programov pa sto, ka si je odébro, ka ga brigalo, je préjšo, tau je od 15 do 50 lüstva, leko bi pa eške več tü. Tau so bili spoznavanje naše zgodovine z Marijo Kozar, pripovejsti porabskoga pisatela Karčina Holeca, vüzemska gastronomska pa rokodelska delavnica s seničkimi mlajši, zdrava gastronomija na Vzorcni kmetiji, včili smo se na kompjuteri delati v Varaši pa v Kuzmi na šauli, tikvi smo pauvali z guščici v lupinjaj, pejški smo bili v Otkauvce - Števanovce s penzionisti iz Gornji Petrovec, na velki petek smo bili na križnoj pauti v Sakaluvci, forum s slovensko zagovornicov, tradicionalna trgatev v Köszezi, kulturni program z rogašovskimi muzikanti pa plesalci, miklauževanje z DU Rogašovci pa senički penzionisti. Zvöjn toga so 4 ženske nota kazale stare meštrije, gda je ATV gora djemala v Porabji. Na programi so bili s pevskega zbora v Rogašovci pa Šalovci, več nas odi na programe Slovenske zveze pa generalnega konzulata, največkrat z Varaša pa eške nisterni Slovenčarje.

Za pozitivno cenim, bola za resnico vzememo, če se zglašimo na izlet, menje je nazaj prajlo, več Varašancov pa Slovenčarov nas odi k slovenskoj meši, leko bi nas pa eške več

odlo. Prosimo, bojte tak dobri poslušajte slovenski radio, gledajte Slovenske utrinke pa po mojom si vsakši leko dopisti novine Porabje tü. V pisarno smo eške küjpili 3 male omare, 9 staucov, veliko karto/térkép Slovenije nam podarila mag. Valerija Perger. Na konci se pa vsejm penzionistom lepau zahvalim, ka ste med nami, posaba tistim, steri popejvajo, plešejo, špilajo, vodijo ali včijo skupine ali delavnice vodijo, pa ženskam, stere so nam pekle, se spravljajo s starimi meštiji. Zavalim se držini Meggyes, Pištani Pinteri, Lacini Lazari, ka, zvöjn méne na nijj leko računamo, gda nam trbej avto v Slovenijo. Hvala za delo predsedstvi, najbola Margiti Korpič za administracijsko delo, Margiti Čuk, ka nam piše zapisnik pa podpredsednici Marijani Kovač, nadzorni komisiji (predsednici Andreji Kovač, Ferini Meggyesi pa Ferini Bajzeki). Baug plati pevske zbori, ka tak redno odijo na vaje, pa se fejs trüjdijo. Hvala lerenci Margiti Mayer, ka nas je vöpomogla, gda je mentorica Vera Gašpar betežna bila. Lepau se zahvalimo vsejm, steri so nam kakkoli pomagali, z nami vküper delali, posaba za finančno pomauč Ministrstvi za čoveške vire/Emberi Erőforrások Miniszteriuma pa Uradi R Slovenije za Slovence v zamejstvi.«

V debati so svoje misli povedali: *Margita Čuk*, stera je zahvalila delo predsedstva, zatau ka spravljamo pejnaze za programe. Tak vidi, ka so na mali programaj furt isti tisti lidgé, več bi nijj moglo vöponücati. *Klara Mešič* je prosila, naj pejško paut od križa do križa mamu na Grebenščeki tü, *Vera Gašpar* pa se je zahvalila zbori za lepo spejvanje pa vsejm, steri so go kašnokoli formo gora ziskali v tau časi, gda je bila betežna.

Klara Fodor
predsednica

Življenjske zgodbe iz Porabja

FAJN JE BILOU

19. februara so v Števanovci nutpokazali najnovjšo knjigo, stero je pripravila sodelavka Študijske in pokrajinske knjižnice iz Murske Sobote dr. Klauđija Sedar. (O nej ste leko podrauvnoma šteli v slejdnjoj številki naši novin, članek je napiso Ernest Ružič.) V števanovskom kulturnom daumi, steri se je lepau napuno - prišli so domanji lidgé pa 9 interjüvancov, steri so pripovedjali o svojom žitki Klauđiji Sedar - je avtorica tapovedala, ka so tau že tretje knjige o našoj krajini Porabji, stere je ona pripravila. Najprva je našo krajino nutpokazala s pomočjauv stari kejpov, v drugi je pisala o bibliobusi, steri odi v Porabje. V najnovjši knjigaj je zapisala štorije iz življenja 7 Porabk pa 3 Porabcov, steri so njej pripovedjali o svoji mlašeči lejtaj, o starišaj, o tom, kak so živeli, ka so šteli, v kakšnom geziki so se pogučavali. Spitavala nji je o tom tö, kama so v šaulo ojdli pa kak so si stvaurili svojo držino. Klauđiji Sedar so

brati ... Vsi so pa tak pravli, ka je te »fajn bilau«, ka so se lidgé ešče radi meli pa poštuvali.

Knjiga je zatok tö posabna, ka so štorije napisane v knjižnoj rejči, dapa avtorica je dosta pistila notri v našoj domanjoj rejči, ka geziki dá poseben žma. O našom domanjom geziki pa o usodi toga

Dr. Klauđija Sedar, avtorica knjige

gezik je avtorica spitavala Marijano Sukič, stera je pregledala te zgodbe. Vsi vküper so žalostno ugotavljali, ka domanji dialekt

Vsi, steri so avtorici pripovedjali

pripovedjali: Ani Časar iz Andovec, Marika Domiter iz Sakalauvec, Laci Kovač iz Števanovec, Marijana Kovač pa Ani Lábodi iz Varaša, Feri Meggyes iz Slovenske vesi, Aranka Oreovec iz Števanovec, Miška Ropoš iz Ritkarovec, Marija Svetec iz Slovenske vesi pa Ema Vogrinčič z Gornjega Senika.

Vsakša štorija je nika ejkstra, vej pa kakkoli so vsi v toj našoj malo krajini bili rojeni pa živeli, vsakša usoda je ovakša, ene so vöodpelali na Hortobágy, drugim je oč mrau v bojni, tretji so gorrasli pri

pomalek vömira, ranč tak, kak odidejo lidgé, steri ga gučijo pa ga majo za svojo materno rejč. Zvün avtorice se je intervjuvancom zahvalo namestnik direktorice soboške knjižnice Janez Horvat tö. Zavalila sta se Karčini Holeci tö, steri je na začetki v žmanoj andovskoj rejči pripovejdo zgodbo o tom, kak je gratala ves Sola pa kak so nastale Črne mlake.

Če bi z ednim stavkom steli napisati, zakoj so te knjige dosta vrej dne, bi napisala: Naj se ne pozabi!

Marijana Sukič
Foto: K. Holec

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Petdeset milijard forintov leži v v gauški Dobogóerdő

Že samo par dni pa cejlak bejla grata gauštja v Železni županiji tam, gde so začnili cvesti velki pomladni zvončki (tözike). Zaman tak dosta cvete iz tej rauž, če je nej slobaudno dolapobradi. Nejdaleč kraj od Körmenda v gauški Dobogóerdő je že vse puno bomblikov, še par dni pa do cveli velki pomladni zvončki. Te rauže tau vöponücajo, ka na drejvaj še nega listja pa sonce prejksije cejlak do zemle, zavolo tauga so tau prve rauže sprtolejt. Tau, ka na ednom mesti kelko taši rauž cvete, se točno leko vözračuna. Delavci Nacionalnega parka Órség vzemejo eden okvir, steri je ranč en kvadrat pa ga doladejajo na zemlau. Potejn preštejo rauže v okviru, tak te znajo, kelko raste na kvadratnom mejtri. Tau znajo, kak velki je tisti tau, gde velki pomladni zvonček raste, s tauga so te vözračunali, ka v gauški Dobogóerdő več kak 10 miliaunov pomladni zvončkov je. Te rauže so zaščitene, vsakša betva 5 djezero forintov vrejdnosti ma, tak je te tau vsevküp 50 milijard. Zavolo tauga tašoga reda, gda cvetejo te rauže, fejest stražajo delavci Nacionalnoga parka Órség. Te rauže so nej samo pri nas v Železni županiji pa na Vogrskom zaščitene, liki v cejlaj Evropskoj uniji. Zdaj do se lepau vidle rauže po cejlom rosagi, zato ka nega snega, lani tašoga reda je snej vse zapadno. Zavolo tauga je dosta menja lüstva šlau pomladne zvončke gledat. Tau, kak dougo do cvele rauže, de od tauga odvisno, kakšno de vrejmen. Če de toplo, te kratek čas, če de mrzlo, te do duže cvele, dva, tri kedne gvüšno.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Afera sendvič odnesla poslanca Krajčiča

Iz stranke Liste Marjana Šarca (LMŠ) so sporočili, da so se seznanili z odstopno izjavo Darija Krajčiča s funkcije poslanca državnega zbora. Vodja poslancev LMŠ Brane Golubovič je na novinarski konferenci povedal, da je Krajčič naredil nedopustno dejanje, zato je moral v skladu z načeli LMŠ prevzeti odgovornost in to je storil z odstopom z mesta poslanca DZ. »Vsem poslancem LMŠ je hudo, se pa vsi zavedamo, da bi bila, če bi bili v enaki koži, kot je Krajčič, edina mogoča odločitev vsakega od nas odstop,« je navedel Golubovič.

Na seji državnoborskega odbora za kmetijstvo je Krajčič odbornikom za kmetijstvo pojasnil, da je med sejo odtujil sendvič v bližnji trgovini, ker je predolgo čakal na plačilo. »Zdaj bom naredil eno samoprijavo. Čakam tam pri pultu, kjer so se trije ljudje pogovarjali med seboj. Zagotovo sem čakal tri minute,« je pojasnil in dodal, da ga niso videli oziroma upoštevali. »Kot da sem tam 'luft',« je bil slikovit. »In potem sem se odločil, da bom preveril njihov sistem kontrole, če kaj odneseš iz trgovine. Prvič v življenju sem to naredil. Šel sem lepo ven in nihče ni pritekel za mano, nihče ni tulil. Torej tudi tam, kjer imajo vse pod videonadzorom in ne vem, kaj še vse, gre tu in tam kaj skozi,« je še razložil poslanskim kolegom. V poznejši izjavi je povedal, da je sendvič pozneje plačal in da ni šlo za krajo, ampak družbeni eksperiment.

Pred vstopom v državni zbor je Krajčič delal kot strokovno-raziskovalni sodelavec na Gozdarskem inštitutu Slovenije, med letoma 2010 in 2018 pa je bil direktor Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave.

Murska Sobota: Novi publikaciji Pokrajinske in študijske knjižnice

STARI MLINI IN PREKMURIANA

V Pokrajinski in študijski knjižnici so predstavili tri publikacije: *Fajn je bilou – zgodbe iz življenja Porabk in Porabcev*, o kateri sem pisal, *Stari mlini – od Hodoša do Čikečke vasi* (v slovenskem in madžarskem jeziku) in *Prekmuriana* – revija Pokrajinske in študijske knjižnice za literaturo in kulturno zgodovino, ki bo izhajala enkrat ali dvakrat letno. Publikacije nimajo dosti strani, imajo pa številne zanimive in pomenljive podatke kar trajne vrednosti, kar velja za vse tri. Tokrat še o slednjih dveh.

V publikaciji *Stari mlini od Hodoša do Čikečke vasi* (avtorica Klauđija Sedar, prevod v madžarščino József Papp) so predstavljeni mlini na narodnostno mešanem območju, in sicer na Hodošu (Velika Krka), Krplivniku (Velika Krka), Domanjševcih (Mala Krka), Središču (Curek), Prosenjakovcih (Ratkovski potok), Motvarjevcih, Pordašincih in Čikečki vasi (vsi trije na Kobiljskem potoku). Objavljene so tudi fotografije mlinov ali sestavnih delov, denimo na naslovnici leseno vodno kolo Čahukovega mlina v Domanjševcih.

Mlinarska dejavnost je bila v preteklosti zelo razvita, pomembna in tudi donosna panoga. Mlin so imeli skoraj v vsaki vasi, kjer je bila primerna voda za pogon mlinkega kolesa. »Prekmursko mlinarstvo ima svoje začetke že v srednjem veku, kar dokazujejo urbarji, ki popisujejo zemljiške posesti z dolžnostmi, ki jih je podložno prebivalstvo imelo do zemljiških gospodov,« piše Klauđija Sedar v poglavju *Mlini in mlinarstvo*. Tu izvemo tudi, da je bila mlinarska obrt zelo razširjena v dolnjem Prekmurju zaradi vodne sile. »Na Goričkem so bili mlini na manjših potokih, v katerih je voda včasih usahnila.« Nekateri mlini so imeli pogonske stroje na lesni plin, le največji na Goričkem (ki pa ne spada med omenjene

v publikaciji), Deuschov mlin v Peskovcih, sta poganjala lesni plin in po kanalu do jeza speljana voda na *Peltonovo turbino*, verjetno edino v Prekmurju. Več mlinov je imelo tudi generatorje za razsvetlavo z elektriko, še preden je bil elektrificiran večji del Goričkega (okoli leta 1959). Veljavnost in zmogljivost mlina je

mlin. Nekateri mlini so v celoti, nekateri delno obnovljeni in vpisani v Register nepremičninske kulturne dediščine.

»Skozi življenje nas spremljata obe, literatura in kulturna zgodovina, z njima in ob njiju rastemo, se razvijamo in učimo, bogatimo našo eksistencialno stran življenja, literatura nam pomaga ra-

ki ruši predsodke »in nam sporoča, da prava ljubezen ne pozna meja, ne stereotipov in nestrpnosti«. Julijana Vöröš piše o romanu Ernesta Ružiča *Anka in Kugyjev pogled* in zastavi vprašanje: *Bo umetna inteligenca res tako fantastična?* Objavljen je še krajši odlomek iz romana. Klauđija Sedar predstavlja knjižno zbirko *Med Rabo in Muro*, ki v 20-ih letih izhajanja ni postala le pomemben del porabske in s tem vseslovenske kulture in literarne produkcije, »ampak tudi kot svojevrsten duhovni most, ki povezuje Slovence na Madžarskem z matičnim jezikovno-kulturnim prostorom, in tudi pomemben dejavnik bralne kulture v Porabju«. Projekt Pokrajinske in študijske knjižnice *Obujamo dediščino v Porabju: Pravljični večeri za odrasle* opisuje Jasna Horvat, Vesna Radovanovič predstavlja razstavo *Miško Kranjec (1908-1983)*.

Evropsko leto kulturne dediščine, Hranilnica južnega dela Železne županije v Murski Soboti, Gorička Mariška (nekdanji vlak po železnici, zgrajeni na začetku 20. stoletja), *Prvi prekmurski časopis (Priatelj), Mag. Franc Kuzmič (1952 - 2018) in Bibliografija mag. Franca Kuzmiča*, so članki in predstavitev Klauđije Sedar, akademskega kiparja, risarja, karikaturista, ilustratorja in filmarja *Mikija Mustra (1925 - 2018)* pa predstavlja Julijana Vöröš. Predstavljeni sta tudi pesniški zbirki *NE Ferija Lainščka* in *Sándorja Vályija Iz daljne dežele*, knjiga zgodb Sandija Horvata *Preprosto enostavno: Čas je za spremembe*, knjiga kratke proze in poezije *Panonske pletenine* avtoric Olge Antič, Ivanke Klopčič Cesar, Olge Paušič in Marije Šedivy ter publikacija, o kateri pišem v prvem delu: *Stari mlini od Hodoša do Čikečke vasi*.

Ernest Ružič

bila odvisna od števila koles. Mlinarji so bili do leta 1848 najpogosteje organizirani v cehe, »po zemljiški odvezi, ko so bili cehi odpravljeni, pa so se združevali navadno v obrtniška društva«. Imeli so določeno, koliko odstotkov od mletja žit so smeli zaračunati za stroške, enako tudi pri stiskanju bučnega olja, kar je bila pogosta dejavnost ob mlinih in enako tudi žage, kot simbioza z mlinom.

V sedanji občini Hodoš so delovali Frimov in Lutharjev mlin, kamor so vozili pšenico in rž tudi iz Porabja. V Domanjševcih so mleli kar trije mlini: Čahukov, Žlebičev in Pongracov mlin; v Motvarjevcih pa so bili Jankov, Nemešev in Voglarjev

zumeti kulturno zgodovino in ta nas nagovarja, da posežemo po literaturi,« napoveduje prvi zvezek *Prekmuriane* urednica Klauđija Sedar, v *Uvodniku* pa razmišlja o bralni kulturi in o tem, »kaj sploh je bralna kultura in kako jo osvojimo.« Z bralno kulturo je tesno povezana bralna pismenost, »pravzaprav gre za recipročno razmerje, saj ko razvijamo eno, razvijamo tudi drugo.«

V publikaciji so objavljeni *literarni in kulturno-zgodovinski utrinki, spomini in izbor iz domoznanske zakladnice 2018*. Metka Sraka predstavlja knjigo Karoline Kolmanič *Tu je doma ljubezen* z aktualno tematiko, povezano z begunci,

Slovenska zagovornica pri Porabskem slovenskem društvu upokojencev

Slovenski zagovornici v madžarskem parlamentu Eriki Köleš Kiss se tudi v njenem drugem mandatu zdi pomembno, da ima neposredne stike s svojimi volivci. Zelo dobre priložnosti za to nudijo forumi, neposredna srečanja, s katerimi želi nadaljevati tudi v tem letu. Prvo vabilo je dobila od Društva porabskih slovenskih upokojencev, ki je imelo 15. februarja svoj letni občni zbor. Člane društva, ki so se zbrali v lepem številu, je seznanila s svojim delom v parlamentu, z razvojnim programom Slovenskega Porabja, ki je bil pripravljen pod vodstvom in s koordiniranjem DSS. Govorila je tudi o intenzivnih madžarsko-slovenskih diplomatskih in političnih stikih. V zevezi z oktobrskimi narodnostnimi volitvami je že zdaj opozarjala na pomemb-

no vlogo registracije v manjšinski (narodnostni) volilni register, hkrati je prosila za

aktivno pomoč slovenskih organizacij pri registraciji.

Kabinet slovenske zagovornice se zahvaljuje predsednici DU Klari Fodor za vabilo, želi ji uspešno delo, članom društva pa veliko skupnih in lepih doživetij.

Ferenc Sütő
asistent zagovornice

V VRTCU ŠTEVANOVCI NAS JE OBISKAL POLICIST

Ob spoznavanju različnih poklicev v vrtcu nas je pred kratkim s svojim obiskom razveselil gospod Zoltán Varga, Zalanov oče, ki opravlja poklic policista. Pokazal nam je različne predmete, ki jih potrebuje pri svojem delu. Otrokom je bil najbolj zanimiv ogled policijskega vozila pred našim vrtcem. Potem ko so lahko malo sedli v vozilo, je gospod policist tudi na kratko prižgal svetlobne in zvočne signale. Otroci so bili nad vsem tem zelo navdušeni. Za predstavitev, sodelovanje in druženje se še enkrat najlepše zahvaljujemo gospodu policistu.

Zapisala in fotografirala: Andreja Serdt Maučec

Tekmovanje v atletiki v Monoštru

14. februarja so učenci DOŠ Števanovci v Monoštru sodelovali in tekmovali v atletiki. Iz naše šole se je tekmovanja udeležilo 28 učencev, ki so dosegli naslednje rezultate: v skoku v daljino je 3. mesto dosegla Mollí Mešič iz tretje-

Yvett Čizmar iz 7. razreda.

Častitam vsem in se zahvaljujem učiteljici telesne vzgoje Marietti Szalai, da jih je pripravila.

Na tekmovanju so sodelovali tudi učenci gornjeseniške dvojezične šole, ki so dosegli na-

Števanovski učenci, ki so se udeležili tekmovanja

ga razreda. Med učenci višjih razredov je prav tako 3. mesto zasedla Yvett Čizmar iz 7. razreda.

V metanju žoge je na 1. mestu končala Gertrud Bedi iz 7. razreda.

V skoku v višino je na drugem mestu končala Tamara Hojsza

slednje rezultate: V teku na 30 metrov je tretje mesto zasedel Kristof Németh, ki je bil prav tako tretji v skoku v daljino. V metanju žoge je zmagala Júlia Dejčič, v skoku v višino je prvo mesto zasedel Levente Nagy, drugo mesto pa Áron Németh. V teku v krogih je tretje mesto

V lepem številu so se tekmovanja udeležili tudi gornjeseniški učenci

iz 7. razreda in na tretjem mestu Vanda Győrfi iz 6. razreda, pri fantih na 2. mestu Marton Dorogi iz 6. razreda. V teku v krogih je 2. mesto dosegla

zasedla Júlia Dejčič, med fanti pa Denis Wachter.

Agica Holec in L.R. Horváth

Sliki: Marietta Szalai in RK

www.radiomonoster.hu

... DO MADŽARSKE

Rasizem in antisemitizem sta najbolj značilna za stranko Jobbik

Na podlagi javnomnenjskih raziskav inštituta Nézőpont so rasizem, antisemitizem in radikalnost najbolj značilni za desničarsko stranko Jobbik in to kljub novim tendencam v stranki, ki vsebolj sodeluje z ostalimi opozicijskimi strankami, med njimi tudi z levo usmerjenimi. 43 odstotkov vprašanih meni, da je za stranko značilen rasizem, 33 odstotkov, da je stranka protijudovsko usmerjena, radikalnost ji očita 28 odstotkov anketirancev. Skrajno desno usmerjena stranka se je pred parlamentarnimi volitvami leta 2018 poskusila preoblikovati v ljudsko stranko, s temi potezami je nadaljevala tudi po zgubljenih volitvah, ki so razdvojile stranko. Radikalna platforma je zapustila stranko in ustanovila novo z imenom »Naša domovina«. Na prvotno stranko Jobbik meče slabo luč nekaj škandalov in posnetkov, na katerih njeni voditelji zelo grdo in negativno govorijo o ljudeh drugačne rase ali vere. Kljub želji, da bi stranka zamenjala svoj profil, je v zadnjem letu skoraj za 10 odstotkov naraslo število tistih, ki menijo, da je stranka Jobbik rasisitična, antisemitska in radikalna.

Pomoč družinskim zdravnikom in zobozdravnikom

Zdravstvena zavarovalnica ima pogodbo z več kot 6500 družinskimi zdravniki in z več kot 4000 zobozdravniki. Kljub temu je v državi 422 praznih mest za družinske zdravnike in 255 zobozdravniških mest, za katera že dalj časa ne najdejo zdravnikov. Država nudi finančno pomoč za pridobitev koncesije v višini 1 milijarde 250 milijonov forintov. V primeru, če v določeni ambulanti že dalj časa, najmanj pet let, ni zdravnika, država podpira pridobitev koncesije s 4 milijoni forintov. Ker je pomanjkanje družinskih zdravnikov in zobozdravnikov najbolj pereč problem na podeželju, kandidatom država nudi pomoč tudi pri reševanju stanovanjskih problemov, in sicer v višini 20 milijonov forintov. Pogoj za pridobitev podpor je, da mora družinski zdravnik ali zobozdravnik najmanj štiri leta opravljati zdravniško službo v določeni ambulanti.

KAK TEJLI TAK DÜŠI JE DOBRO SPADNILO

Tetica Anuška Sukič, po domanjom Lazarna v Slovenskoj vesi živejo, dapa na Gorenjom Seniki so se naraudili pa gorrasli. Gdakoli se srečamo z njimi, vsigdar se smejejo pa so veseli. Fejst radi spejvajo, tau je njé vsigdar gordržalo, najbolje te, gda so v najvejšoj nevauli bili. Kak so mi pripovedjali, so meli dosta lejpoga v življenji, dapa ranč telko ali še več lagvoga tō. Zvekšoga je tak bilau, gda so mislili, ka je malo baukše, pa so se malo že vöskopali, te se je vsigdar nika zgaudilo. Pa tau je tak šlau skaus njigvo življenje.

- Tetica Anuška, zvün vas je bilau še Lazarov na Gorenjom Seniki?

»Na Gorenjom Seniki je zvün nas še dosta Lazarov bilau, še tam vrkrar tō, kak smo mi doma bili na Janezovom brejgi.«

- Dobro je bilau tam živeti?

»Dobro je bilau. Dobro bi bilau, če bi mati nej mrla te, gda sem v najlepši lejtaj bila. Sedemnajset lejt stara sem bila, gda so mrli, pred tejm sem je pa tri lejta v posteli opravala. Zato, ka so na nogej edno velko rano meli, stera je neprestanoma tekla. Tri lejta so tak ležali pa te naslejdne je vsefele vcuj prišlo, srce, pa so te mrli, gda so petdesetdveje leta stari bili.«

- Prvin je lüstvo bola mlado miralo?

»Nej, moja mati je mejla sestre pa tiste so vse lejpa lejta zadobile.«

- Kak je na materinoj nau-gi rana gratala?

»Mati so na Štajerskom slüžili pa kak vsakša ženska v mejseci ma svoj betek, pa tam so se nej mogli tak skrb meti, kak bi trbelo. Pa te edna nauga njim je tak malo otekla. Gda sem dja taša mala bila, ka sem v zibelki ležala pa sem djaukala,

mati so gorstanili pa so se nika zapleli pa so taspadnili. Tak ka ranč bolečo nogau so si vdarili pa eden falat kauže so si tak dolapotegnili. Velki pavri so bili, dosta dela je bilau pa te s tejm so se nej spravljali. Pa ta rana je te vsigdar vekša gratala. Oča so foringaš bili pa so mater s konji vō v Ženavce (Jennersdorf) pelali k doktoru pa itak so nej mogli njim pomagati. Proto konca je tista rana že tak velka bila kak dvej pergiški, nika kauže nej bilau, samo mesau si vido, cedilo se pa tak, ka smo že vse ronje vküppobrali, ka ji je bilau, pa te s tejmi smo vezali rano.«

- Gda so mati mrli?

»Petdesetdevetoga leta so mrli, dapa tau je te že kak za nji tak za naja s sestrov osloboditev bila. Gda so Kühar gospaud k nam prišli mater spovedavat, oni so namé vsigdar tak lopau trauštali. Dostakrat so mi pravli, ka zdaj te že samo tau prosim, moli, aj se Baug smiluje, aj se skonča, zato ka tau je že grau-bo trpljenje. Gda so mati mrli, te tak dvej leti je velka žalost bila pa te potistim leta šestdesetdrügoga sem se oženila. Dejte je prišlo pa je tak vögledalo, ka malo baukše baude, zato ka sploj dobroga moža sem mejla pa penezge so zato tū bili.

- Pa rejsan je baukše bilau?

»En čas je tak šlau, samo mi smo tū tak bili, ka tam doma na Janezovom brejgi že ne moremo živeti, zato ka za mlajše je tam nej leko bilau. Oča je že dau lejs vse vöstesati, aj tam doma ram zidamo, če pa nej, te pa nin v vesi. Spodkar v vesi smo meli edno lejpo mesto, gde bi mi redli ram, samo ta smo nej

mogli, zavolo tauga, ka tam je bilau devet gazd (lastnikov) gorik. Sestra je te že tū v Slovenski vesi bila doma,

Anuška Sukič

pa te ona je nam tū začnila ram iskati. Tri je najšla, steri so na odajo bili, te sem ge tū prišla pa vse tri sem poglednila. Mena se je te povido, zavolo tauga, ka je bola paulak biu Varaši. Te ram je od veričkoga lončara sin Vendel odavo, zato ka oni so v Varaš odišli. Ge sem se vse lopau pogučala, za cejno, za vse, zato ka mauž je v rudniki delo na Tatabányi. Potejm je že samo tau bilau nazaj, ka tapovejm oči, ka v Slovensko ves odidemo. Gda je on tau zvedo, od tauga je ranč nej sto čüti, ka mi kraj od dau-ma odidemo. Gda smo se pakivali kraj od dau-ma, oča me je vözatajui, tau pravo, če zdaj odidemo, te več domau ne smejm. Zato mena je tū nej vseedno bilau, na tihinsko odideš, mauž ti je daleč kraj od tebe pa te še domau tū ne moreš, zato ka so te vözatajili.«

- Gda ste šli prvo paut domau potistim, ka so vas vözatajili?

»Že tretji den, zato ka je bilau še tašo, ka smo doma na

Seniki njali, zavolo tauga sve se te s sestrov z biciklinom pelale domau. Gda nas je sausedica zaglednila, že naprej kričala, dobro, ka smo prišli, zato ka oča nejma mira odtistoga mau, ka smo odišli. Tašo nemirnost ma, ka samo kauli rama lejče pa pravi, ka sem pa tašo pravo, ka go vözatajim, vejpa leko bi na tau tō mislo, ka tam njim ležejšo življenje baude. Te je s tejm vse vred prišlo, samo itak je žalost bila, zato ka očo smo tam mogli njati.«

- Steroga leta ste vi sé prišli?

»Šestdesetdevetoga leta smo sé prišli, samo moj oča je taši človek biu, ka vse znau sküjati kak edna ženska, še krü je doma peko. Gda smo mi ta gorik na Senik prišli, on je nas vsigdar s friškim krüjom čako. Samo te pá nevola prišla zato, ka sedemdesetdrügoga leta je beteg prišo pa tam so bile dvej krave, dva pučeka pa kokuši. Tau se je na sprtolejtje zgodilo, gda je že vsefele ta bilau posajeno. Müva s sestrov sve se vsaki mili den z biciklinom na Senik pelale. Sledkar, gda sve že odnemo-gle, sve prosila edno sausedico, aj na očo dočas skrb ma, drügo pa aj krave spolaga, zato ka pred deseto vöro müve ne moreve na Senik pridti.«

- Kak dugo je tau tak šlau?

»Več mejsecov, dočas ka so oča nej mrli, zato ka tistoga ipa si nej mogo krave odati, če si sto pa nej, pa te so še njeve tō vse nut bile posejane.«

- Gda ste odali grünt?

»Dosta sledkar, zato ka vsigdar smo tak bili, ka dober ram pa leko ka še prav pride nam. Gda smo ga odali, po-

tistim je že naši mladim žau bilau, dapa ka bi delali z ramom pa s taši velki falatom grünta, sto bi tau dolapuco.«

- Kak pripovedate dosta lagvoga ste meli v življenji, leko bi kaj dobroga tō povedali?

»Zato sem mejla dosta lejpoga tō, edno je tau, ka sem se srečno oženila pa dobroga moža sem mejla, v rudniki (bánya) je delo pa zato penezze smo tō meli. Dosta smo odli na veselice z možaum, ka je nama velko veseldje bilau. Edno najvejšo pa vejn najlepšo delo je v mojom življenji vejn tak spejvanje bilau. Še zdaj tau pravim, aj človek ne poslúše lüstvo, ka pravi, če človek v düši ma spejvanje ali plesanje, te spejavaj pa pleši. Ge sem tō dosta odla spejvat pa tau je mena mauž nikdar nej vauči meto. Devetdesetoga leta je mauž v penzijo odišo pa te je rejsan vse lepau bilau, družina je vküper bila, nej se je trbelo bojati kak do tistoga mau, ka je delo, ka se v rudniki kakšna nesreča zgodi. Samo kak vsigdar, tau je tū nej držalo dugo, za štiri lejta je smrt prišla pa sem sama ostala. Tau je mena sploj težko bilau, sploj pa sprvoga. Mauž je oktobra mrau, drügo leto me je Irena Barber poiskala pa prosila, če bi nej šla spejvat v Korpičovo bando. Ge sem sprvoga nej stejla, ka lüstvo povej, ka za par mejsecov, ka se moža pokopala, mo spejvala, sem pravla. Ona mi je tak lopau taraztolmačila, ka od tauga še življenje tadale dé, s tejm ge nika lagvoga nemo delala, če mo spejvala. Tak ka te sem rejsan nazajüšla spejvat pa tau je mena, kak tejlj tak düši, sploj dobro spadnilo.«

Karči Holec

»... na sztári szlovenszki jezik obrnyeno ...« - 13.

GDA SO PREKMURCI KNJIŽNO ZAČNILI PISATI

Na začetki 1930-i lejt so ništerni mladi vönavčeni prekmurski Slovenci začnili vsikdar bole terdjati, aj domanji časopisi - v prvom redej Novine *Jožefa Klekla* - pišejo v knjižnoj slovenskoj rejči. V tistom cajti je bilau želenje po integraciji že krepko, zvün v Ljubljani pa Maribori šaulane mladine so ga najbolje steli škonicke, uradniki pa fiškališi, šteri so po prvoy svetovnoj bojni v krajino prišli z ov kraj Müre. Tednik za gospodarstvo, šaulstvo ino politiko »Murska krajina« so začnili vödavati leta 1932. V njem so steli uredniki nutpokazati s kem vekši tau

Miško Kranjec je eden od slovenski pisatelov, šteri so največ napisali

drüžbenoga žitka v Prekmurji, dosta so se spravljali s kulturov tö. Pisali so v knjižnoj slovensčini, v etoj rejči so bila nadruknivana literarna dela ranč tak. Prekmurskim bralcom so nutpokazali pesnike z ov kraj Müre, na priliko Srečka Kosovela ali Otona Župančiča, zvün toga pa pisanja domanji avtorov tö. Té prekmurski pisateli so stvardjali v knjižnoj rejči, štero so pofarbali z rečami domanjoga guča. Steli so, ka njina dela zvün panonske krajine pridejo med vse Slovence, depa tau tö, ka aj bi njina literatura več nej vörsko-moralistična bila. Pripauvedna proza Miška Kranjca ino Ferda Godine je grtävala vsikdar bole poznana po cejlj Sloveniji. Njija generacija je začnila leta 1936 vödavati kulturno-literarne novine »Mladi Prekmurec«, štere so dale mesto vsejm tistim, ki so steli

moderne misli v modernoj formi dojspisati. Kak pišejo, so »bratom z ov kraj Müre« nutpokazali svojo krajino ino »düševne sade njeni sinauv«, Prekmurci pa so leko v novinaj šteli aktualne slovenske pisatele.

V eti novinaj so nadruknili

je pripelalo do svaje.

V literaturi se je tau najbolje poznalo v tem, ka so Kleklove Novine spoj prauti pisanjom Miška Kranjca v slovenskoj knjižnoj rejči bile. Kak so pisale, bi mogla književnost slüžiti včenjej bralca v krščanjskom dühi. Pri tem sta se zglijali tak katoličanjska kak evangeličanska cerkev.

Niške je nej pravo, ka Kranjec ne vej lepau pa vözbrano pisati, problem je biu v tem, kak je nutpokazo prausnoga prekmurskoga človöka. »Stari« so ga meli za tujoga, mernoga pavra, šteri dela na njivi, v cerkvi ino na svojom malom domi pa goreče moli Boga. »Mladi« so med tejm pokazali na družbene anomalije pa dühovno zaprejtost svojoga lüstva. Kranjec je piso o lagvom karakteri svojoga rojaka, šteri je krepši od njegvi vrlin. Tak je prej rüšo idilični kej Prekmurja, zatok

so prauti njemi gučali, ka je nej moralen pa vözobrjneno piše.

Po leti 1919 je status prekmurske rejči ovaški grato: do tistoga mau je biu knjižni gezik, po tistom pa samo eden dialekt slovenskoga gezik. Pred vnaugimi lejtami se je indrik na Slovenskom že zgodilo, ka se je melo zgauditi v Prekmurji tö: slovenski knjižni gezik je mogo prejkvzeti glavno mesto v bogoslüžji, šaulaj, kancelajaj ino literaturi. Tau se je vnaugim s politični ali kulturni zrokov nej vidlo.

»Kak dugo bomo pisali ešče v našom jeziki?« se je spita-

vo Jožef Klekl v valasi, šteroga je februara 1932 v svoji Novinaj napiso mladini, ki je terdjala vpelanje slovenskoga knjižnoga gezik v časopise. Piso je: »Naš prosti odrašeni narod, ki neje meo slovenski šol i ki nema prilike, da se vči književne slovensčine, jo zato tem menje more znati. Naše starejše lüstvo v 10 lejtaj nese je moglo navčiti književne slovensčine i se je tüdi ne bode moglo zavolo visikih let. Za te narod, šteri ga je pa največ, zato se mora tak dugo v našem narečji pisati, dokeč de živo.«

Novine »Mladi Prekmurec« so se spravljale s šuršov družbenov problematikov Prekmurja

Klekl se je držo svoje »teorije tranzicije«, ka se more z domanje rejči stopaj za stopajom prej na knjižni gezik titi. Tak se leko samo prej zmenjša protivnost prauti naglomi »spreobračanj na silo«. V Novinaj so leta 1935 nadruknivali pisanje Jožefa Radohe z naslovom »Naš jezikovni napredek«, v šterom je avtor kratko novelo »Krizantema« dojspiso v takzvanoy »staroy prekmurščini« za lüstvo brezi slovenski šaul, »nauvoj prekmurščini« za vöšaulane ino »književnoj slovensčini« za šaulare. Kak piše, se té trgé »geziki« približavajo eden drugoma, za

ka se leko najbolje zavalimo Novinam. Avgust Pavel pa je v svojom pisanji »Gezik naj-novejše prekmurske literature« donk žalostno dojspiso, ka rejč v Marijnom listi pa Kalendari ovaška grtëve, ne pasiva k ljudskomi guči ino preveč »avstro-slovenski« elementov v sebi má.

Jožef Klekl je vözračuno, kelko časa trbej do vpelanja knjižne rejči: tau je edna generacija ali 25 lejt. Prva kak liki bi té cajt dojpreteko, pa je urednik Ivan Camplin brezi vekše svaje leta 1940 v Novine vpelo slovenski knjižni gezik.

En tau prekmurski časopisov pa kalendarov - Düševni list, Evangeličanski kalendar, Dober pajdaš kalendarium ino Mörska krajina - pa je emo ovaško gezikovno politiko. Spoj dugo so nücali vogsrke litere, stvardjali so gezik, šteri je vsikdar bole ovaški grtëvo od rejči stari prekmurski knjig, depa od živoga guča ranč tak. V etom geziki najdemo dosta vogsrki gramatični pa pravopisni elementov, zatok so ga tistoga ipa vnaugi nej držali za domanjo rejč.

Starejši vönavčeni evangeličani so se žmetno cujvzeli nauvoj situaciji, ka so prišli vö spod krone svetoga Štefana pa so je kraj od svoji so-vörnikov odrezali. Nej se jim je bilau léko vkapčiti v nauvo cerkveno upravo, kak liki so katoličanjski Prekmurci prišli s sombotelske pod mariborsko püšpekijo, zatok so dale pelali svojo dvejstaulejtno gezikovno-kulturno tradicijo v cerkvi pa zvün njé.

Med dvöma svetovnimaj bojnama sta se tak svajüvala dva kulturno-gezikovniva koncepta. Ništerni pisateli pa so tau nej meli za problem: pisali so tak v domanjoj kak knjižnoj rejči.

-dm-

Veseli december - 6.

RANČ NAAUPEK – S PIRANA NA GORIČKO

Šifti, čanaklinge, barke ... ziblejo se na vodej skraj Tartinonovoga trga v Pirani. Vrejmen je eške itak sunčno, na veukom odri sprobavajo mikrofone, lade za glas pa druge škéri - za par vör se začne najdujša nauč v leti.

Na ednom kiklej, gde so nekda finančke svoj kancelaj meli, že pau stoletja goste zové muzej »Akvarij«. Če štoj nutstaupi, leko spozna stvarine, štere živejo pod gladinov sövernoga Jadranskoga maurdja, tau pa nej menje kak 140 féle živin. Tau se vej, ka je največ rib, skoro 60 fajt. Takše, štere bliže zemlej živejo, depa takše ranč tak, štere plavajo v šurkoj oprejtj vodej.

Sodelavec Akvarija je biu rad, ka sva z dalečne Vogrske prišla pa donk gučiva slovenski. Pitala sva ga, če leko probava ništerne ribe pobaužati, depa pravo je, ka je sploj sigurno dozapovödano roké v vodau potisniti. Tak sva samo kejpe redila, pa se čüdivala stvarinam v fejst veuki pa malo menjši akvarijaj. Ništerne ribe so vökukivale spod kamla, druge so glavau s pejska vötéžile. Vidla sva maurske konjičke, zvezjde, gejšje pa »aubrike« tö, na glažojno se je nakelo eden veuki polip. Eške dobro, ka sva nej v vodauv segala, vejpa edna riba je rép punoga elektrike mejla.

Pomalek se je večer dojpiščavo, sunce je bilau veuka radeča krugla nad kmično sivov vodauv. Kak sva se na vauskoj poštiji pri vodej šetala, sva na pamet vzela, ka je v ednom rami na vrnjom štauki muzej školjk (kagylók) pa požakov. Znautra sva v glažojnati vitrinaj najšla iže od té méki stvarin, tau pa kauli tri gezero, od najmenjši za par milimejterov do 80-kilske. Zbrane so s vsej kontinentov pa vsikšoga maurdja sveta, depa s potokov, jezzer pa djam ranč tak. Té izice majo tak dostaféle form ino so tak majstersko napravlene,

ka se leko pred njimi vsikši zidar skrije. Ništerne so tak rejdkje, ka so je smeli nositi samo najvejši prejdni dalečnji lüstev, za druge školjke pa

Mauruski polip se leko keli z nogačami

so leko v indašnji cajtaj celau ednoga slügo küpili. Té stvarine so skoro najstarejšje na našoj Zemlej, pa telko dosta féle form pa fajt majo, ka žmetno damo valati, ka so bližanja žlata maloga požaka, šteri se v našom gračenki slini.

Za en malo sva že pá na malom busi sejdlja, šteri naja je nazaj do garažne iže pelo. Plačala sva parkéranje za pét vör, leko date valati, ka je nej falo bilau. Sledkar sva že v kmici prauti Kopri vozila. Avtonov je nej pa nej stejlo sfaleti, vsi so bole prauti nam, v pravci Rovačke pelali. V črnoj nauči so z bregá žareli posvejtke špital nad varašom Izola, v šteraj vračijo betežnike s cejle slovenske maurske krajine.

V Kopri se je za parkplac nej trbölo brigati, vejpa je biu Silvestrov večer pa je vsikši leko vseposedik šenki z mašinom dojstano. Grtüvalo je vsikdar bole

mrzlo, nej je zaman slejdnji den decembra biu. V Taverni so pá igrali goslarge, člani slovenske skupine Kingston, zdaj bole karibske, »reggae« melodije.

Nauvi župan Kopra je decembra gvino s sedmimi glasi prauti staroma. Včasik je vödau rendelüvanje, ka zavolo šparanja tisto leto nede varaškoga ognjemeta (tüzijáték)

Drava pri Maribori je pravi paradíčom za ftiče

za nauvo leto. S padašom sva se malo prestrašila: tak daleč sva prišla, pa eške špilo odjna neva vidla?

Zobston je biu straj. Že od edenajsete vöre so tak graubo strejlali pa paukali v cejлом starom centri pa z ov kraj v nauvom varaši, ka je čüda bila. Malo je nevarno tö bilau, vejpa se je ništernim mlajšam

nej vsikdar posrečilo v luft zagnati svoje rakete, štere so te na zemlej eksploderale.

Pravi svetek pa se je začno v paunauči. Na gnauk so v nébo zletejle, tam paučile pa nazaj nakle spadnile redeče, zelene, žute pa sive zvezjde, nad nami je zavolo drauvni posvejtov skoro dnevna svekli na bila. Fudili so s trpejtami, banda v Taverni je vesele naute vlekla. Lidgé so se obimali, küšüvali ino si želejli srečno nauvo leto. Mladina je klačila svoje telefone, samo signala je nindrik nej bilau. Najmlajši so na ledi za en moment nej gorenjali s čüjskannjom. Začnilo se je leto 2019.

Po najdujšoj nauči sva s pa-

šče kraj Drave. Poglednila sva si štiristau lejt staro grauzdje, šteroga »dejte« sva vidla že na ljubljanskem gradi tö. Te pa je prišlo spoznanje: biu je 1. januar, vse restavracije so bile zaprejte. En den počitka v leti prej kölnarge tö leko majo. Vala Baugi sva najšla eden pekaraj, gde sva si leko donk dva sendviča s šunkov küpila. Špancerala sva se prejkl Glavnoga trga, na srejdji šteroga stogita znamenje od küge pa varaška iža. Prejkl njenoga dvaura sva najšla paut do katedrale svetoga Janoša Krstitela, štera je glavna cerkev Nadpüšpekije Maribor. Plac kauli zidine je imé daubo po slovenskom püšpeki Antoni Martini Slomšeki, šteri počivajo v ednoj stranskoj kapejli stolnice. Pri njinom grobi so dvakrat molili Sveti Oča Janoš Pavel II. tö, gda so püšpeka Slomškeka vörzaglasili za blajženoga. Znautra v cerkvi se je čüla tüja igrauta, štero pa so nej z orgolami igrali, liki je mašin dojdavo.

S slovenskimi padašami sva bila zgučaniva, ka se srečamo v Murskoj Soboti. Prvi den v leti pa nas je pá vkano: erična Čarda zvün prekmurskoga središča je bila ranč tak zaprejta. Telefoni pa internet so nas donk vöpotegnili z nevole: najšli smo, ka je bencinska črpalka v sausednjoj vesi Martjanci oprejta, tak smo leko vküper spili eden kafej. Domanji so ostali z oprejtimi lampami: naša družba je gučala slovenski, rovački, vogrski, engleški pa eške kaj.

S padašom nama je ostalo samo eške tisti stau kilometerov, šteri so med Soboto pa Sombotelom. Dosta vse sva vidla v preminauči štiri dnevaj ino gorprišla, ka je leko december samo tak veseli, če smo mi tö veseli v srci.

(Kejpa na prvi strani: Najvejša školjka v piranskem muzeji (Indonezija).)

(konec serije)

-dm-

PETEK, 01.03.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Slovenski magazin, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Tarča, Globus, Točka preloma, 15.25 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 16.30 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zadnja beseda! 18.00 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 18.10 Rija in Krokodil: Najboljši prijatelji, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Vojakova vrnitev, ameriški film, 1.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.30 Info kanal

PETEK, 01.03.2019, II. spored TVS

6.00 Info kanal, 8.00 Zimski počitniški program, 11.00 Slastna kuhinja: Brancin z avokadovo omako, 11.10 Dobro jutro, 13.10 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski tek - štafeta 4 x 10 km (M), 15.45 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski skoki - srednja skakalnica (M), 17.55 Kjer bom doma (II.): Vzajem, avstralska nadaljevanka, 18.50 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 19.00 Osvežilna fronta: Splet, oddaja za mladostnike, 19.25 Videotrak, 20.05 Atletika: evropsko dvoransko prvenstvo, 22.50 Televizijski klub, 23.45 Zadnja beseda!, 0.20 Videotrak, 0.55 Zabavni kanal, 5.45 Videotrak

SOBOTA, 02.03.2019, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.55 Ugrižnimo znanost, oddaja o znanosti, 11.40 Tednik, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 14.05 Zadnja beseda! - izbor, 15.00 Za nosom - skrivni jezik vonja, nemška dokumentarna oddaja, 16.00 Ekipa Bled, slovenska nadaljevanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Duhovni utrip, 17.35 Alpe-Donava-Jadran, 18.00 Ozare, 18.10 Kuharija na kubik: šparglji z jajcem, kuharska oddaja, 18.40 Reaktivčki, risanka, 19.00 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz, 21.25 Prevara (IV.), ameriška nadaljevanka, 22.30 Poročila, Šport, Vreme, 22.55 Strožja kazni, angleški film, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 2.05 Info kanal,

SOBOTA, 02.03.2019, II. spored TVS

6.20 Slastna kuhinja, 6.30 Na lepše, 7.00 Najboljše jutro, 8.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: smuk (Ž), 9.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: smuk (M), 11.15 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: nordijska kombinacija - smučarski skoki, ekipna tekma, 12.10 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski tek - 30 km (Ž), skupinski start, 13.45 Avtomobilnost, 14.40 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: nordijska kombinacija - smučarski teki 4 X 5 km, ekipna tekma, 15.45 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski skoki - mešana ekipna tekma, 18.00 Terra Magica, film Jureta Brecejnika, 19.00 Atletika: evropsko dvoransko prvenstvo, 22.00 Zvezdana, 22.45 Izštekanih 25, koncert 2018, 0.00 Videotrak, 0.30 Šport, 2.05 Zabavni kanal

NEDELJA, 03.03.2019, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 9.15 Govoreči Tom in prijatelji, risanka, 9.25 Španski učitelji, nizozemska otroška nanizanka, 10.00 Nedeljska maša, prenos iz župnije Košaki, 10.55 Pleši, poj, oder je tvoj: Folklorna skupina Emona, 11.20 Ozare, 11.25 Obzorja duha, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 14.45 Moški, kratki igrani film AGRFT, 15.25 Inverzija, iranski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket,

18.40 Zmajči zmaj: Nuškina palica, risanka, 19.00 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Ekipa Bled, slovenska nadaljevanka, 20.30 Intervju, 21.20 Šport - nogomet, 21.30 Poročila, Šport, Vreme, 21.50 Biti George Clooney, ameriški dokumentarni film, 23.05 Nova Shakespearova pesmarica: Slovenija, 23.10 Mladi slovenski balet: Gusar, pas de deux, plešeta Alena Medič in Yujin Muraishi, 23.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 23.55 Dnevnik, 0.10 Politično s Tanjo Gobec, 0.20 Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 0.50 Info kanal

NEDELJA, 03.03.2019, II. spored TVS

6.00 Videotrak, 6.30 Duhovni utrip, 6.50 Koda, 7.20 Slastna kuhinja: Fondi, 7.35 Glasbena matineja, 8.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: superveleslalom (Ž), 9.50 Svetovni popotnik: Najzanimivejše južnoameriške pustolovščine, 10.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: superveleslalom (M), 12.55 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski tek - 50 km (M), skupinski start, 15.00 Nogomet - državno prvenstvo: Aluminij : Maribor, 21. kolo, 17.35 Življenje pred kamero, dokumentarna oddaja, 18.05 Facebook - vohunjenje za uporabniki, avstralska dokumentarna oddaja, 19.00 Atletika: evropsko dvoransko prvenstvo, 21.45 Žrebanje Lota, 21.55 Zvezdana, 22.35 Vikend paket, 23.50 Videotrak, 0.20 Šport, 1.55 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

PONEDELJEK, 04.03.2019, I. spored TVS

6.10 Utrip, Zrcalo tedna, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Obzorja duha: Spolne zlorabe otrok, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Profil: Ervin Hartman ml., 14.15 TV-izložba, 14.25 S-prehodi, 14.55 Dober dan, Koroška, 15.25 TV-izložba, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zadnja beseda! 18.10 Bacek Jon: Ovcja grozljivka, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio city, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Opus, 23.30 Glasbeni večer, 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Info kanal

PONEDELJEK, 04.03.2019, II. spored TVS

6.00 Info kanal, 10.20 Otroški program: Op! 10.45 Slastna kuhinja: Pečena jegulja, 11.00 Dobro jutro, 13.20 Dober dan, 14.00 Na lepše, 15.00 Slike in podoba Ludvika Vrečiča, dokumentarni portret, 15.50 Dosje: Cena plastike, 16.40 Prava ideja: Cosylab d.d., laboratorij za kontrolne sisteme, 17.10 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 18.00 Kjer bom doma (II.): Nepozabna, avstralska nadaljevanka, 18.55 Nogomet - evropska liga: napoved kola, magazinska oddaja, 19.25 Videotrak, 20.00 Svetovni popotnik: Oddaljeni otoki: Sveta Helena, 21.00 Tannbach - usoda neke vasi (II.): Sanje o pomladi, nemško-češka nadaljevanka, 22.40 F.Bevk: Črni bratje, slovenski mladinski film, 0.20 Kopanje, kratki igrani film AGRFT, 0.40 Videotrak, 1.10 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

TOREK, 05.03.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Opus, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Studio city, 14.25 TV-izložba, 14.35 Duhovni utrip, 14.55 TV-izložba, 15.25 Potepanja - Barangolások, oddaja TV Lendava, 15.55 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Koda, 18.05 Ernest in Celestina: Gumb za harmoniko, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Beseda na A (II.), britanska nadaljevanka, 20.55 Pred vrati pekla: Neapelj - v iskanju kamore, španska dokumentarna serija, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Spomini: prof. dr. Stanka Krajnc - Simoneti, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.05 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport,

Vreme, 1.55 Info kanal

TOREK, 05.03.2019, II. spored TVS

6.00 Info kanal, 11.00 Slastna kuhinja: Špinačni ravioli, 11.10 Dobro jutro, 14.10 Dober dan, 14.55 Alpe-Donava-Jadran, 15.25 Avtomobilnost, 16.25 Joker, kviz, 17.55 Kjer bom doma, avstralska nadaljevanka, 18.55 Kdo si pa ti?, dokumentarna serija o mladostnikih, 19.25 Videotrak, 20.00 Utrujeno Sredozemlje, francoska dokumentarna oddaja, 21.00 Prava ideja, 21.30 Skrivnost jezera: kitajsko dekle: Surogat, koprodukcijska nadaljevanka, 22.40 Kaj govoriš? = So vakeres?, 23.00 Videotrak, 23.30 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

SREDA, 06.03.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 11.50 Koda, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Intervju, 14.20 TV-izložba, 14.30 Osmi dan, 15.00 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.35 TV-izložba, 16.05 Male sive celice, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Jadransko-jonska Makroregija, 17.55 # Tu EU: Sandra Kalniete - zunanja politika EU, 18.00 Trobka in Skok: Slaba pričeska, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Stalinova smrt, angleški film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Sveto in svet, 23.50 Jadransko-jonska Makroregija, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Info kanal

SREDA, 06.03.2019, II. spored TVS

6.00 Info kanal, 11.00 Slastna kuhinja, 11.10 Dobro jutro, 14.10 Dober dan, 15.25 Velika vojna na TV zaslonu, dokumentarni feljton, 16.00 Kuharija na kubik: Šparglji z jajcem, kuharska oddaja, 16.25 Vikend paket, 17.50 Kjer bom doma (III.): Na zdravje življenju, avstralska nadaljevanka, 18.50 Ribič Pepe: Kako je Pepe zbežal od doma, mozaična oddaja za otroke, 19.15 Videotrak, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Preuoske so stazice - Od ljudske do narodnozabavne glasbe, 20.55 Moje mnenje, 21.50 Češko stoletje: 1992 - Kar naj grejo, češka nadaljevanka, 23.10 Zadnja beseda!, 23.50 Videotrak, 0.20 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

ČETRTEK, 07.03.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Jadransko-jonska Makroregija, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Moje mnenje, 14.25 TV-izložba, 14.35 Slovenci v Italiji, 15.05 Moj gost/Moja gostja - Vendégem, oddaja TV Lendava, 15.35 TV-izložba, 16.05 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugrižnimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko: Migracije, 18.05 Balončkovo: Reševanje, risanka, 18.10 Mišo in Robi: Gosenica, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.30 Veliki slikarji na malem zaslonu: Goya - podobe iz mesa in krvi, britanska dokumentarna serija, 0.25 Ugrižnimo znanost, oddaja o znanosti, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.10 Info kanal

ČETRTEK, 07.03.2019, II. spored TVS

6.00 Info kanal, 10.45 Slastna kuhinja, 11.00 Dobro jutro, 13.50 Dober dan, 14.35 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 16.00 Biatlon - svetovno prvenstvo: mešane štafete, 17.35 Čudežna Johanca, dokumentarni feljton, 18.00 Kjer bom doma, avstralska nadaljevanka, 18.55 Fircbologi, mozaična oddaja za otroke, 19.25 Videotrak, 20.00 Očistimo Mount Everest, francoska dokumentarna oddaja, 21.00 Avtomobilnost, 23.30 Nogomet - evropska liga: vrhunci tekem osmine finala, 0.00 Slovenska jazz scena, 0.35 Videotrak, 1.10 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

2. MAREC 2019

**PORABSKO
BOROVO
GOSTÜVANJE**

DE SZABADEK ÖNKORMÁNYZAT
IRÁZVÁRÁ BERTENCSA SAMOUPRAVA

2019. MÁRCIUS 2.

**RÁBAVIDÉKI
SZLOVÉNEK
RÖNKHÚZÁSA**

PORABSKO BOROVO GOSTÜVANJE

AZ ORSZÁGOS SZLOVÉN ÖNKORMÁNYZAT TISZTELETTLEL MEGHÍVJA ÖNT A 2019. MÁRCIUS 2-ÁN SZAKONYFALUBAN MEGRENDEZÉSRE KERÜLŐ „RÁBAVIDÉKI SZLOVÉNEK RÖNKHÚZÁSA” ELNEVEZÉSŰ PROGRAMBA.

A „RÁBAVIDÉKI SZLOVÉNEK RÖNKHÚZÁSA” 2015-BEN A SZELLEMI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG NEMZETI JEGYZÉKÉRE IS FELVÉTELTETT.

PROGRAM:
13.00: GYÜLEKEZÉS A FEZO TELEP MELLETT, AHONNAN A RÖNKÖT A „MENVASSZONNYAL” ÉS A „VÖLEGÉNNYEL” VÖFÉLYNEK ÉS KOSZORÛS-LEÁNYNAK ÖLTÖZÖTT LEGÉNYEK ÉS LEÁNYOK, JELMEZESEK MŰKÁZÁSA KÍSÉRETÉBEN A FALUBA HÚZZÁK.
15.00: KÉTNYELVŰ ESKETÉSI CEREMÓNIA, MAJD A RÖNK ELÁRVEREZÉSE A BUSZFORDULÓ MELLETT.
16.00: „LAKODALOM” (BÁL) A SÁTORBAN A SZLOVÉNEK ÉKART ZENEKARRAL.

A PROGRAM KÉRTVEZÉSEKHEZ ARTTYV KÖZZETKÖDŐ: SZAKONYFALU KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA | SZAKONYFALU SZLOVÉN NEMZETISÉGI ÖNKORMÁNYZATA | SZAKONYFALU KÖZSÉG CIVIL STEVEZETEI | A RÁBAVIDÉKI SZLOVÉN NYUGODJAS EGYESÜLET

DRÁZVNA SLOVENSKA SAMOUPRAVA VAS VABI 2. MARCA 2019 V SAKALOVCE, NA PRIBREDITEV „PORABSKO BOROVO GOSTÜVANJE”. PORABSKO BOROVO GOSTÜVANJE JE BILO LETA 2015 VPISANO V REGISTER ŽIVE KULTURNE DEDIŠČINE NA MADŽARSKEM.

PROGRAM:
13.00: ZBIRANJE PRI FEZO D.O.O., OD KODER BODO „SYABICE” IN „DRUŽBANGE” VLEKLI BOR S „SNEJO” IN „MLADOŽENCEM” V VAS V SPREMSTVU PUSTNIH NAŠEMLJENCEV.
15.00: DVOJEZIČNA PARODIJA POROKETER DRAŽBA BORA PRI AVTOBUSNI POSTAJI.
16.00: ŽENITOVANJSKA GOSTIJA (GOSTÜVANJE, PLES) V ŠOTORU Z ANSAMBLOM EKART IZ SLOVENIJE

PRIBREVEDBI PROGRAME ARTTYVNO SODELUJEJO: LOKALNA SAMOUPRAVA SAKALOVCI | SLOVENSKA NARODNOSTNA SAMOUPRAVA SAKALOVCI | CIVILNE ORGANIZACIJE SAKALOVCI | IN DRUŠTVO PORABSKIH SLOVENSkih UPOROJENCEV

ČESTA V VASI BO MED 13.00 IN 16.00 UROBRED PROMETOM ZAPRITA!

A TELEPÜLÉSEEN A KÖZÜTI FORGALOM 13.00 ÉS 16.00 ÓRA KÖZÜTT SZÜNETEL!

PORABSKO BOROVO GOSTÜVANJE SE RAZLIKUJE OD MADŽARSKEGA IN AVSTRIJSKEGA V TEM, DA GOVORIJO UDELEŽENCI V SLOVENSKEM IN MADŽARSKEM JEZIKU. TUDI DANES GA PRIBREDIJO LE TAKRAT, ČE SE ZA ČASA PUSTA NIHČE NE POROČI. ŠEGA NE OHRANJA LE JEZIK, IMA POMEMBNO VLOGO TUDI PRI OKREPITVI IDENTITETE.

NAHEN ŠEGA JE TUDI TO, DA SPODBUJA MLADINO, DA SE POROČIJO IN SI USTVARIJO DRUŽINO. V PORABJU JE OD LETA 1904 BILO 27 BOROVIH GOSTÜVANJ. V SAKALOVCIH BO LETOS TRETJIC BOROVO GOSTÜVANJE. »PORABSKO BOROVO GOSTÜVANJE» JE BILO LETA 2015 VPISANO V REGISTER ŽIVE KULTURNE DEDIŠČINE NA MADŽARSKEM.

POTEK BOROVEGA GOSTÜVANJA:

1. IZPROSIJO, GREJO SNUBIT ŽENINA
2. IZPROSIJO, GREJO SNUBIT NEVESTO
3. PODREJO SIMBOLIČNI BOR
4. SODELUJOČI SE POSTAVIJO NA SVOJE MESTO
5. ŽUPAN POVE, ZAKAJ JE TREBA IMETI BOROVO GOSTÜVANJE
6. OBČINSKI SLUGA (MALI LAPEC) PRIVIČ OZNANI ZAROKO (VÖOZAVA)
7. DRUGI IN DRUŽICE (DRUŽBANGE IN SYABICE) ZAČNEJO VLEČI BOR, NA KATEREM SEDITA NEVSTA IN ŽENIN. OB NJIJU KORAKAJO SVATJE (STARŠI IN PRIČE). ZA NJIMI SE PELJEJO NA KOČIJI: ŽUPAN, OBČINSKI SLUGA, NOTAR IN DUHOVNIK. MED POTJO ZABAVAJO SVATE IN GÖSTE GOSTÜVANJA PUSTNI NAŠEMLJENCI. OBČINSKI SLUGA DRUGIČ OZNANI ZAROKO
8. ČAROVNICE ZAKURILJO KRES, DA BI ODGNALE ZLI DUHOVE IN ZIMÖ.
9. OBČINSKI SLUGA TRETJIC OZNANI ZAROKO. ZARÖCENCA SE LAHKO POROČITA.
10. GOVOR ŽUPANA FANTOM IN DEKLETOM, KI SE NISO POROČILI ZA ČASA LETOŠNJEGA PUSTA.
11. DUHOVNIK IN NOTAR POROČITA MLADI PAR.
12. DRAŽBA BORA.
13. ŽVAČ V SLOVENSČINI IN MADŽARŠČINI POVABI VSAKEGA NA ŽENITOVANJSKO GOSTIJO (GOSTÜVANJE)
14. SEŽGEJO VRH BORA. DEKLE JE POSTALO ŽENA. ODGANJAJO TUDI ZIMÖ.
15. GOSTÜVANJE SE ZAČNE S PLESOM SVATÖV.

ORGANIZATORJI BOROVEGA GOSTÜVANJA V SAKALOVCIH LETA 2019: DRÁZVNA SLOVENSKA SAMOUPRAVA, LOKALNA SAMOUPRAVA SAKALOVCI, SLOVENSKA NARODNOSTNA SAMOUPRAVA SAKALOVCI, CIVILNE ORGANIZACIJE V SAKALOVCIH IN DRUŠTVO PORABSKIH SLOVENSkih UPOROJENCEV

**PORABSKO
BOROVO
GOSTÜVANJE**

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobotna;
Slovenija

VABILO

Kuste repa, dugi len,
fašenek je cejlt den.
Pijte vino, nej vodau,
gejte repo, nej mesau.

Pridte 5. marca 2019, na fašenski torek
zadvečerka, od 16. vöre v kulturni dom v Števanovce!

Vküper mo mejsili pa pekli krofline pa skaldje

Pogočavali mo se z etnologinjo Marijo Kozar o pustnih šegah

S svojim programom se nam nutpokažejo mlajši z domanjoga vrtea pa plesalci FS Podkolonca Cankova

V dobro volau vas gvüšno spravita FAŠENEK pa LENKA s fudašon STANKOM

Organizator: